

LAITILAN KAUPUNGIN LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN EHDOTUKSESTA
VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISEKSI

1. **Kriteerien** määrän vähentäminen ja niiden määrä (8) on sopiva. Kolme ns. lisäosaa, syrjäisyys, saamelaiskunnat ja työpaikkaomavaraisuus ovat perusteltuja.
2. **Ikärakenteen** ml. ikäryhmien sekä sairastavuuden painoarvot muuttuvat kerralla tuntuvasti. Ikärakenteen painoarvon pudottaminen nykyisestä 82 %:sta noin 70 %:iin ja vastaavasti sairastavuuden painoarvon korottaminen 9,5 %:sta 25 %:iin on muutoksena liian suuri varsinkaan yhdellä kerralla toteutettuna. Sairastavuuden painoarvon nostaminen on sinänsä perusteltavissa mutta toisaalta ikärakenne korreloi kuntien kustannuksia. Kunnissa, joissa huoltosuhde heikkenee, sairastavuuden paino ei korvaa ikärakenteen vanhustumisesta syntyviä rasitteista. Sairastavuuden korostaminen ikärakenteen kustannuksella johtaa helposti siihen, että kunnat eivät motivoidu panostamaan ennaltaehkäisevään työhön ja yleensä terveydenhuoltoon nykyisessä määrin. Ikärakenteen sisällä tulisi muutosta lasten ja nuorten hyväksi vähentää ikärakenteen yleensä vanhustuessa.
3. **Muiden varsinaisten kriteereiden** painoarvoihin ei ole kommentoitavaa. Työpaikkaomavaraisuutta painottava uusi lisäosa on erittäin perusteltu ja sen painoarvoa tulisi vielä lisätä. Kunnissa ja erityisesti maakuntakeskusten ulkopuolisissa seutukaupungeissa kunnat joutuvat panostamaan kunnan toimialaan nähden keskimääräistä laajemmin elinkeinoelämään ja työpaikkojen syntyyn. Niille aiheutuu tämän johdosta ketjuuntuvia lisävelvoitteita infrastruktuurin ja palvelujen vahvistamiseksi.
4. **Valtionosuuden määräytymisperusteiden** laskentaperiaatteisiin esitetään muutoksia. Määräytymisperusteiden laskentaperiaatteet selkiytyvät, mutta valmisteluvaiheessa ja uudistuksen voimaan tultua ne tulee olla selkeästi avattavissa kunnille ja niiden paikkansa pitävyyttä tulee jatkuvasti arvioida.
5. Ehdotuksessa ehdotetaan **tulopohjan tasauksen painon** korottamista nykyjärjestelmään verrattuna, mikä merkitsisi peruspalveluihin kuuluvista kustannusten tasauksista noin 700 milj. euron siirtämistä verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasaukseen. Tasausraja ehdotettaisiin nostettavaksi nykyisestä noin 91 %:sta 100 %:iin. Tasausrajan alapuolella olevat kunnat saisivat uudessa järjestelmässä tasauslisää 80 % tasausrajan ja kunnan oman asukaskohtaisen laskennallisen verotulon erotuksesta. Siirtyminen kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen on sinänsä oikeasuuntainen ratkaisu. Tasausjärjestelmän kokonaismuutoksen vaikutuksena seuraa haitallisesti se, että alhaisen verotulon kunnat menettävät tasauksessa

tuloja nykyjärjestelmään verrattuna ilman, että tulojen tasaus sitä kattaa. Tämä muodostaa uhan lähipalveluverkoston säilymiseen.

Olisi vielä selvitettävä se, miten tulojen tasaukseen voidaan liittää Ruotsin mallin mukaan myös tarvittava määrä kustannusten tasausta.

6. **Siirtymätasauksen** keston ja porrastukseen ehdotetaan käytettäväksi vähintään viiden vuoden siirtymäaika. Laitilan osalta kokonaismuutos jää alle 50 euroa/asukas (-37 euroa/asukas), joten siirtymäaika ei koskisi Laitilaa. Siirtymäajan viidennelle vuodelle olevaa kokonaismuutoksen rajaa on nostettu. Siitä huolimatta siirtymäaika tulisi voida vielä harkinnalla jatkaa 1-3 vuotta niiden kuntien osalta, joilla kokonaismuutos on (380 euroa/asukas) suurempi.